

УДК 378.016:94(73)

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3\(228\)-70-75](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3(228)-70-75)

БАСЕНКО РУСЛАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ,

кандидат педагогічних наук, доцент, перший заступник директора, доцент кафедри правознавства та фінансів, Полтавський інститут економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», м. Полтава, Україна

Ruslan Basenko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, First Deputy Director, Associate Professor at the Department of Law and Finance, Poltava Institute of Economics and Law of the Open International University of Human Development "Ukraine", Poltava, Ukraine

E-mail: basenko_ruslan@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9760-6321>

ГОД НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри всесвітньої історії, релігієзнавства та методик їх викладання, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Nataliya God,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of World History, Religious Studies and Methods of Their Teaching, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

E-mail: nataliagod69@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1715-1967>

ЛОБОДА ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ,

доктор філософії у галузі педагогіки, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії, релігієзнавства та методик їх викладання, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Dmytro Loboda,

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of World History, Religious Studies and Methods of Their Teaching, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

E-mail: dmitry.lobod@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6501-2895>

ДИДАКТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН США XX СТОЛІТТЯ У КУРСІ «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

А Статтю присвячено аналізу методичних та організаційно-педагогічних засад викладання історії міжнародних відносин США XX століття в межах університетського курсу «Всесвітня історія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

З'ясовано, що дидактична репрезентація історії міжнародних відносин є системним освітнім процесом, що передбачає відбір, структурування, методичну організацію та подання історичного матеріалу відповідно до цілей професійної підготовки студентів. Вона охоплює не лише передавання фактологічної інформації, але й формування у студентів здатності до інтерпретації історичних подій, аналізу причинно-наслідкових зв'язків, оцінювання міжнародно-політичних процесів і розвитку навичок історичного мислення.

Виявлено, що поняття «дидактична репрезентація» у педагогічній науці трактується як система засобів, методів і форм подання навчального матеріалу, що забезпечує його доступність, науковість, системність та ефективне засвоєння здобувачами освіти. Зазначено, що у контексті викладання історії міжнародних відносин дидактична репрезентація передбачає трансформацію складного історико-політичного матеріалу у навчальний контент, адаптований до освітніх потреб студентів історичного факультету.

Доведено, що у сучасній системі дидактичної репрезентації навчального матеріалу важливе місце займає рефлексивна модель навчання, оскільки забезпечує не лише засвоєння знань, але й розвиток здатності здобувачів освіти до критичного осмислення інформації, самоаналізу та формування власної інтелектуальної позиції. У контексті викладання історичних дисциплін,

зокрема історії міжнародних відносин, рефлексивний підхід дозволяє студентам не просто відтворювати історичні факти, а й усвідомлювати логіку міжнародних процесів, аналізувати суперечності історичного розвитку та оцінювати наслідки політичних рішень. Виявлено, що рефлексивна модель проведення тематичних практичних занять дає змогу забезпечити освітні пріоритети, як-от: орієнтація на дослідницький процес, критичне осмислення історичних суджень, усвідомлення неоднозначності, дискусійності історичних конотацій, осягнення історичних тенденцій і внутрішньоісторичних зв'язків, інтерес до історичної дискусії, зваженість і контекстуальність.

Зроблено висновок, що дидактична репрезентація історії міжнародних відносин є комплексним педагогічним процесом, спрямованим на формування системного історичного мислення, професійних компетентностей і здатності до аналітичного осмислення міжнародних процесів. Ефективність цього процесу забезпечується поєднанням традиційних і сучасних методів навчання, використанням інтерактивних технологій, міждисциплінарного підходу та активною дослідницькою діяльністю здобувачів освіти.

Ключові слова: методи викладання; інноваційні педагогічні технології; дидактична репрезентація; зміст освіти; навчання; історія міжнародних відносин; здобувачі освіти; рефлексивна модель навчання

DIDACTIC REPRESENTATION OF USA INTERNATIONAL RELATIONS IN THE 20TH CENTURY WITHIN THE "WORLD HISTORY" COURSE FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS

S The article is devoted to the analysis of the methodological and organizational and pedagogical principles of teaching the history of international relations of the USA of the 20th century within the framework of the university course "World History" for students of the first (bachelor's) level of higher education.

It was found that the didactic representation of the history of international relations is a systemic educational process that involves the selection, structuring, methodological organization and presentation of historical material in accordance with the goals of professional training of students. It includes not only the transfer of factual information, but also the formation of students' ability to interpret historical events, analyze cause-and-effect relationships, evaluate international political processes and develop historical thinking skills.

It was found that the concept of "didactic representation" in pedagogical science is interpreted as a system of means, methods and forms of presenting educational material, which ensures its accessibility, scientificity, systematicity and effective assimilation by students. It is noted that in the context of teaching the history of international relations, didactic representation involves the transformation of complex historical and political material into educational content adapted to the educational needs of students of the Faculty of History.

It is proven that in the modern system of didactic representation of educational material, an important place is occupied by the reflective model of learning, since it ensures not only the assimilation of knowledge, but also the development of the ability of students to critically understand information, self-analysis and the formation of their own intellectual position. In the context of teaching historical disciplines, in particular the history of international relations, a reflective approach allows students not only to reproduce historical facts, but also to realize the logic of international processes, analyze the contradictions of historical development and evaluate the consequences of political decisions. It was found that the reflective model of conducting thematic practical classes makes it possible to ensure such educational priorities as orientation to the research process, critical understanding of historical judgments, awareness of the ambiguity and debatability of historical connotations, comprehension of historical trends and intra-historical connections, interest in historical discussion, balance and contextuality.

It was concluded that the didactic representation of the history of international relations is a complex pedagogical process aimed at the formation of systemic historical thinking, professional competencies and the ability to analytically understand international processes. The effectiveness of this process is ensured by a combination of traditional and modern teaching methods, the use of interactive technologies, an interdisciplinary approach and active research activities of students.

Keywords: teaching methods; innovative pedagogical technologies; didactic representation; content of education; learning, history of international relations; students; reflective model of learning

Актуальність проблеми. У сучасних умовах розбудови вищої історичної освіти особливого значення набуває проблема ефективної дидактичної репрезентації історії міжнародних відносин. Зростання ролі глобалізаційних процесів, міжнародної дипломатії, міждержавної взаємодії та геополітичних трансформацій актуалізує необхідність формування у майбутніх істориків комплексного бачення міжнародних процесів у їх історичній ретроспективі. Саме тому історія міжнародних відносин виступає вагомим складником професійної підготовки студентів-істориків, оскільки забезпечує формування аналітичного мислення, здатності до історичного прогнозування та критичного аналізу міжнародних подій.

В умовах нинішньої війни значення історії міжнародних відносин суттєво зростає, оскільки саме ця галузь історичного знання дозволяє зрозуміти природу міжнародних конфліктів,

закономірності розвитку міждержавних відносин, причини виникнення воєн і механізми забезпечення міжнародної безпеки. Для сучасного суспільства, особливо в умовах російсько-української війни, історія міжнародних відносин стає не лише академічною дисципліною, а й важливим інструментом формування політичної свідомості, національної стійкості та громадянської відповідальності.

Насамперед історія міжнародних відносин допомагає осмислити причини та передумови глобальних і локальних конфліктів. Вивчення історичного досвіду світових воєн, регіональних конфліктів, дипломатичних криз і геополітичних протистоянь дозволяє зрозуміти, яким чином формуються агресивні зовнішньополітичні стратегії держав, які чинники впливають на ескалацію конфліктів та які міжнародні механізми можуть стримувати та обмежувати воєнну агресію. Аналіз історичних прикладів демонструє, що війни часто

виникають унаслідок порушення міжнародного права, нехтування принципами суверенітету держав і недостатньої ефективності систем колективної безпеки.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Проблематика методичних засад викладання історичних дисциплін у вищій школі була предметом наукових пошуків видатних методологів і методистів. Значний внесок у вивчення цієї проблематики належить багатьом ученим (О. Бойко, Я. Болюбаш, А. Васюк, С. Віднянський, С. Вітвицька, В. Газін, І. Гирич, Б. Год, Н. Гончарова, Т. Демиденко, В. Курилів, А. Кузьмінський, Ф. Левітас, Г. Маринченко, В. Мисан, О. Михайличенко, В. Нагаєв, І. Опря, О. Пометун, О. Салата, В. Степанков, Т. Тронько, О. Удод, М. Фіцула, Г. Фрейман, Н. Яковенко), які посутньо висвітлювали найширше коло питань методики викладання історії.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Дидактична репрезентація історії міжнародних відносин є складним педагогічним процесом, що передбачає відбір, структурування, методичну організацію та подання історичного матеріалу відповідно до цілей професійної підготовки студентів. Вона охоплює не лише передавання фактологічної інформації, але й формування у студентів здатності до інтерпретації історичних подій, аналізу причинно-наслідкових зв'язків, оцінювання міжнародно-політичних процесів і розвитку навичок історичного мислення. Особливого значення набуває розгляд залучення інструментів рефлексивної моделі навчання у процес дидактичної репрезентації змісту історії міжнародних відносин ХХ століття.

Мета статті: проаналізувати методичні та організаційно-педагогічні засади викладання історії міжнародних відносин США ХХ століття в межах університетського курсу «Всесвітня історія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, розглянути евристичний потенціал рефлексивної моделі навчання в опануванні його змісту.

Викладення основного матеріалу. У сучасних умовах стиль дидактичної репрезентації історії міжнародних відносин набуває вагомого значення, зокрема в частині формування критичного мислення та об'єктивного бачення сучасних геополітичних процесів. В умовах інформаційної війни, поширення пропаганди та маніпулятивних історичних наративів для здобувачів освіти важливим завданням постає вміння критично аналізувати інформацію, відрізнити історичні факти від політичних спекуляцій і протидіяти дезінформації. Історія міжнародних відносин дозволяє виявляти закономірності використання історії як інструменту політичного впливу та формує навички історичного аналізу міжнародних подій [4, с. 4].

Важливим аспектом історії міжнародних відносин є формування геополітичного мислення. Війна актуалізує потребу розуміння міжнародної політики, ролі міжнародних організацій, системи міжнародної безпеки та інтересів провідних держав світу. Вивчення історії міжнародних відносин допомагає усвідомити місце України у світовому політичному просторі, зрозуміти значення міжнародної підтримки, дипломатичних союзів і стратегічного партнерства.

В умовах війни особливого значення набуває вивчення історичного досвіду дипломатії США – ключового партнера України. Історія міжнародних відносин США у ХХ столітті демонструє виняткову роль дипломатичних переговорів, міжнародних договорів, миротворчих процесів і політики компромісу в урегулюванні конфліктів. Це дозволяє майбутнім фахівцям розуміти механізми міжнародної комунікації та значення дипломатичних інструментів у забезпеченні миру та стабільності.

Крім того, історія міжнародних відносин сприяє формуванню національної ідентичності та патріотичної свідомості. Осмислення історичного досвіду боротьби України за державність, міжнародного визнання української незалежності, участі України у міжнародних процесах сприяє зміцненню громадянської позиції молоді та формуванню відповідального ставлення до захисту держави. Значну роль історія міжнародних відносин відіграє у підготовці майбутніх істориків, педагогів, політологів і фахівців міжнародної сфери. В умовах війни суспільство потребує професіоналів, здатних об'єктивно аналізувати міжнародну ситуацію, пояснювати історичні причини конфліктів і формувати науково обґрунтовані висновки щодо перспектив розвитку міжнародних відносин. Не менш важливим є й те, що історія міжнародних відносин дозволяє оцінити ефективність міжнародних безпекових структур. Аналіз діяльності Організації Об'єднаних Націй, НАТО, Європейського Союзу та інших міжнародних інституцій допомагає зрозуміти їхню роль у підтриманні міжнародної безпеки, стримуванні агресії та захисті прав людини [5, с. 20].

В умовах сучасної війни особливого значення набуває також дослідження гібридних форм міжнародного протистояння. Історія міжнародних відносин дозволяє простежити еволюцію інформаційних, економічних, кібернетичних і психологічних методів ведення війни, що є надзвичайно актуальним для сучасного світу. Історія міжнародних відносин в умовах війни виконує важливу пізнавальну, аналітичну, виховну та світоглядну функції. Вона сприяє формуванню історичної пам'яті, розвитку критичного мислення, усвідомленню закономірностей міжнародної політики та підготовці фахівців, здатних аналізувати складні міжнародні процеси в умовах глобальних викликів і воєнних загроз.

Поняття «дидактична репрезентація» у педагогічній науці трактується як система засобів, методів і форм подання навчального матеріалу, що забезпечує його доступність, науковість, системність та ефективно засвоєння здобувачами освіти. У контексті викладання історії міжнародних відносин дидактична репрезентація передбачає трансформацію складного історико-політичного матеріалу у навчальний контент, адаптований до освітніх потреб студентів історичного факультету [4, с. 61].

У сучасній системі історичної освіти важливе місце займає вивчення міжнародних відносин США ХХ століття у курсі «Всесвітня історія». Це зумовлено провідною роллю США у формуванні світового політичного порядку, розвитку міжнародної дипломатії, становленні систем колективної безпеки та глобальних геополітичних трансформацій.

Дидактична репрезентація міжнародних відносин США у процесі підготовки здобувачів вищої освіти спрямована на формування системного розуміння міжнародних процесів, розвитку історичного мислення та здатності аналізувати глобальні політичні явища.

Міжнародні відносини США ХХ століття є складним багатокомпонентним історичним явищем, яке охоплює процеси становлення держави як світового лідера, участь у світових війнах, формування біполярної системи міжнародних відносин, реалізацію політики «холодної війни», розвиток міжнародних союзів і дипломатичних стратегій. Саме тому викладання цієї тематики потребує використання сучасних дидактичних підходів, що забезпечують не лише передавання знань, а й розвиток аналітичних компетентностей студентів [1, с. 25].

Особливістю викладання історії міжнародних відносин США ХХ століття є міждисциплінарний характер і синергетична тематика змісту. Важливим є інтеграція знання з історії, політології, міжнародного права, дипломатії, геополітики, культурології та економіки. Така специфіка вимагає використання комплексного дидактичного підходу, спрямованого на забезпечення системного розуміння міжнародних процесів у їх історичному розвитку.

Дидактична репрезентація міжнародних відносин США ґрунтується на принципах науковості, системності, історизму, міждисциплінарності та проблемності навчання. Реалізація принципу історизму передбачає вивчення міжнародної політики США у контексті конкретних історичних умов, що дозволяє студентам зрозуміти причини трансформації зовнішньополітичних стратегій американської держави.

Важливого значення набуває принцип системності, відповідно до якого міжнародні відносини США розглядаються як складник світової політичної системи. Це дає можливість здобувачам вищої освіти усвідомити взаємозв'язок між внутрішньополітичними процесами США та глобальними міжнародними змінами.

Важливим компонентом дидактичної репрезентації історії міжнародних відносин США ХХ століття є принцип історизму. Його реалізація передбачає розгляд міжнародних подій і процесів у конкретних історичних умовах, з урахуванням політичних, економічних, соціокультурних і цивілізаційних чинників. Завдяки цьому студенти отримують можливість усвідомити закономірності розвитку міжнародних систем, особливості формування міждержавних відносин та еволюцію дипломатичних практик [6, с. 99].

Дидактична репрезентація історії міжнародних відносин повинна враховувати й принцип проблемності навчання. Його реалізація передбачає створення проблемних ситуацій, дискусійних питань, аналіз історичних конфліктів і дипломатичних криз, що сприяє розвитку критичного мислення студентів. Проблемне навчання дозволяє активізувати пізнавальну діяльність здобувачів освіти та формувати навички самостійного аналізу міжнародних подій.

Суттєвого значення набуває використання компетентнісного підходу у процесі викладання історії міжнародних відносин. У сучасній системі вищої освіти

основною метою навчання є не лише засвоєння знань, але й формування професійних компетентностей. У контексті історичної освіти це означає розвиток у студентів умінь аналізувати міжнародні події, працювати з історичними джерелами, здійснювати порівняльний аналіз міжнародних систем, оцінювати геополітичні процеси та формулювати аргументовані висновки.

Одним із ключових аспектів дидактичної репрезентації історії міжнародних відносин США ХХ століття є використання сучасних освітніх технологій. Цифровізація освіти відкриває широкі можливості для інтерактивного подання навчального матеріалу. Використання мультимедійних презентацій, інтерактивних карт, цифрових архівів, онлайн-платформ і віртуальних симуляцій дипломатичних переговорів значно підвищує ефективність освітнього процесу та сприяє формуванню стійкого інтересу студентів до вивчення міжнародної історії.

Особливу роль у викладанні історії міжнародних відносин відіграють візуальні засоби навчання. Історичні карти, схеми міжнародних союзів, дипломатичні документи, фото- та відеоматеріали сприяють кращому засвоєнню складного матеріалу та формуванню просторово-часових уявлень про міжнародні процеси. Візуалізація навчального контенту дозволяє зробити історичний матеріал доступнішим, структурованішим і зрозумілішим для студентів [7, с. 14].

Ефективна дидактична репрезентація історії міжнародних відносин США ХХ століття передбачає також активне використання джерельної бази. Робота з міжнародними договорами, дипломатичними документами, мемуарами політичних діячів, архівними матеріалами та аналітичними текстами дозволяє студентам опановувати методи історичного дослідження та формувати навички критичного аналізу історичних джерел [3; 9].

Значне місце у викладанні історії міжнародних відносин займають інтерактивні методи навчання. Серед них особливо ефективними є дискусії, дебати, рольові ігри, кейс-метод, моделювання міжнародних переговорів та аналіз історичних ситуацій. Такі методи сприяють розвитку комунікативних навичок, уміння аргументовано відстоювати власну позицію та працювати у колективі. В умовах сучасних глобальних викликів особливого значення набуває формування у студентів геополітичного мислення. Дидактична репрезентація історії міжнародних відносин повинна сприяти усвідомленню студентами ролі України у світовому політичному просторі, розумінню особливостей міжнародної безпеки, дипломатичних відносин і глобальних конфліктів.

Важливим складником освітнього процесу є організація самостійної роботи здобувачів освіти. Підготовка аналітичних доповідей, історичних есе, презентацій, наукових проєктів і дослідницьких робіт дозволяє поглибити знання студентів і розвивати їх науково-дослідницькі компетентності. Самостійна робота також сприяє формуванню академічної культури та навичок роботи з науковою літературою [2, с. 47].

Одним із ключових напрямів дидактичної репрезентації є висвітлення процесу трансформації США із регіональної держави у світового геополітичного лідера. Особливу увагу

важливо приділяти аналізу зовнішньополітичної доктрини США наприкінці XIX – на початку XX століття, формуванню політики експансіонізму та реалізації концепції «великої держави» [8].

У курсі «Всесвітня історія» важливо розкривати роль США у Першій світовій війні та формуванні повоєнного міжнародного порядку. Значне місце займає аналіз політичної діяльності Вудро Вільсон, зокрема його концепції міжнародної безпеки та створення Ліги Націй. Вивчення «14 пунктів Вільсона» дозволяє студентам зрозуміти витоки сучасних міжнародних принципів самовизначення народів і колективної безпеки.

Суттєвим елементом дидактичної репрезентації є вивчення політики ізоляціонізму США у міжвоєнний період. Аналіз причин відмови США від активної участі у європейських справах сприяє формуванню у студентів розуміння специфіки американської зовнішньої політики та її трансформацій у різні історичні епохи. Важливе місце у курсі займає дослідження ролі США у Другій світовій війні. Особливу увагу доцільно приділяти аналізу програм військової та економічної допомоги союзникам, діяльності антигітлерівської коаліції та становленню США як провідної світової сили після завершення війни. Значний дидактичний потенціал має вивчення діяльності Франкліна Делано Рузвельта та його впливу на формування повоєнного міжнародного порядку.

Окремий напрям дидактичної репрезентації пов'язаний із вивченням періоду «холодної війни». Ця тема є однією з ключових у курсі «Всесвітня історія», оскільки саме у другій половині XX століття США стали одним із центрів біполярного світу. Аналіз політики стримування, доктрини Трумена, «плану Маршалла», діяльності НАТО та міжнародних криз дозволяє студентам усвідомити закономірності глобального геополітичного протистояння. Особливо важливим є висвітлення Карибської кризи 1962 року як прикладу міжнародного конфлікту, що поставив світ на межу ядерної війни. Аналіз цієї події сприяє розвитку навичок історичного аналізу та розуміння механізмів міжнародної дипломатії. У процесі викладання необхідно також розглядати міжнародну діяльність США у контексті деколонізації, регіональних конфліктів і глобалізаційних процесів другої половини XX століття. Важливим є вивчення війни у В'єтнамі, близькосхідної політики США, міжнародних економічних відносин і ролі США у діяльності міжнародних організацій [4, с. 61].

Ефективна дидактична репрезентація міжнародних відносин США XX століття потребує використання сучасних методів навчання. Одним із найрезультативніших є проблемно-орієнтований підхід, який передбачає аналіз суперечливих міжнародних подій та історичних дискусій. Важливими методами є: проблемна лекція; історичний аналіз документів; метод кейсів; рольові ігри та моделювання дипломатичних переговорів; дебати; проектна діяльність; інтерактивні семінари [10, с. 55].

Значну роль відіграє робота з історичними джерелами: міжнародними договорами, дипломатичними документами, мемуарами політичних діячів, офіційними промовами

президентів США та матеріалами міжнародних конференцій. Це сприяє формуванню у студентів навичок критичного аналізу історичних документів. Особливу ефективність мають мультимедійні технології навчання. Використання історичних карт, відеоматеріалів, документальних фільмів, інтерактивних схем міжнародних союзів і цифрових архівів дозволяє зробити носвітній процес наочнішим і доступнішим.

Вивчення міжнародних відносин США XX століття сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти низки професійних і загальних компетентностей. Передусім формуються: історична компетентність; аналітичне мислення; навички критичного аналізу джерел; здатність до геополітичного аналізу; комунікативні навички; уміння аргументовано відстоювати власну позицію; навички самостійної дослідницької роботи.

У сучасній системі дидактичної репрезентації навчального матеріалу важливе місце займає рефлексивна модель навчання, оскільки забезпечує не лише засвоєння знань, але й розвиток здатності здобувачів освіти до критичного осмислення інформації, самоаналізу та формуванню власної інтелектуальної позиції. У контексті викладання історичних дисциплін, зокрема історії міжнародних відносин, рефлексивний підхід дозволяє студентам не просто відтворювати історичні факти, а й усвідомлювати логіку міжнародних процесів, аналізувати суперечності історичного розвитку та оцінювати наслідки політичних рішень [4, с. 61].

Сутність рефлексивної моделі навчання полягає у створенні умов для активного осмислення студентом власної навчальної діяльності, оцінювання рівня засвоєння знань і формування здатності до самостійного пізнання. У дидактичній репрезентації це означає перехід від традиційного передавання інформації до організації такого освітнього процесу, у якому здобувач освіти виступає активним суб'єктом навчання.

Особливого значення рефлексивна модель набуває у викладанні суспільно-гуманітарних дисциплін. Історія міжнародних відносин містить значну кількість дискусійних, політично чутливих і багатовимірних тем, які потребують критичного аналізу. Саме рефлексія дозволяє студентам: аналізувати причинно-наслідкові зв'язки міжнародних подій; співставляти різні історичні концепції; формувати аргументовані оцінки міжнародних процесів; критично оцінювати історичні джерела; усвідомлювати вплив ідеології та пропаганди на трактування історичних подій.

Рефлексивна модель навчання сприяє формуванню історичного мислення. Студенти навчаються не лише запам'ятовувати факти, але й інтерпретувати міжнародні процеси у широкому політичному, культурному та геополітичному контексті. Це особливо важливо при вивченні міжнародних відносин XX століття, де одна й та сама подія може мати різні історичні оцінки залежно від політичної позиції, ідеології чи національної історіографії.

Важливим аспектом рефлексивної моделі є розвиток критичного мислення. У сучасних умовах інформаційного протистояння та гібридних конфліктів здобувачі освіти

повинні вміти аналізувати інформацію, розпізнавати маніпулятивні наративи та формувати об'єктивне бачення міжнародних подій. Рефлексія допомагає уникати механічного сприйняття інформації та сприяє формуванню самостійної інтелектуальної позиції.

У дидактичній репрезентації рефлексивна модель реалізується через використання інтерактивних методів навчання. Найефективнішими є: проблемні лекції; дискусії; дебати; аналіз історичних кейсів; рефлексивні есе; метод портфоліо; самооцінювання; групове обговорення міжнародних подій; моделювання дипломатичних переговорів. Такі форми роботи активізують пізнавальну діяльність студентів і стимулюють їх до самостійного пошуку відповідей на складні історичні питання [4, с. 61].

Рефлексивна модель навчання є важливим інструментом сучасної дидактичної репрезентації, оскільки забезпечує активне, усвідомлене та критичне засвоєння знань. Її використання у викладанні історії міжнародних відносин сприяє розвитку історичного мислення, аналітичних здібностей, професійних компетентностей і формуванню здатності студентів до самостійного осмислення міжнародних процесів і глобальних викликів сучасності.

Висновки з даного дослідження. Як бачимо, дидактична репрезентація міжнародних відносин США ХХ століття у курсі

«Всесвітня історія» є важливим складником професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Її ефективність забезпечується поєднанням історичного, компетентнісного та міждисциплінарного підходів, використанням сучасних методів навчання та інтерактивних освітніх технологій. Вивчення міжнародної діяльності США сприяє формуванню системного розуміння світових політичних процесів, розвитку критичного мислення та підготовці майбутніх фахівців до аналізу сучасних міжнародних відносин.

Дидактична репрезентація історії міжнародних відносин є комплексним педагогічним процесом, спрямованим на формування системного історичного мислення, професійних компетентностей та здатності до аналітичного осмислення міжнародних процесів. Ефективність цього процесу забезпечується поєднанням традиційних і сучасних методів навчання, використанням інтерактивних технологій, міждисциплінарного підходу та активною дослідницькою діяльністю студентів. Саме така організація освітнього процесу сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі історії та міжнародних відносин.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні залучення моделі рефлексивного навчання в опанування здобувачами вищої освіти історії міжнародних відносин початку ХХІ століття.

Список використаних джерел

1. Асатуров С. К. Методичні рекомендації з дисципліни «Вступ до спеціальності Міжнародні відносини». Київ : Ред.-вид. відділ НУБіП України, 2021. 113 с.
2. Бойко О. Д. Методика викладання історії у вищій школі: специфіка та особливості. *Наукові записки. Психолого-педагогічні науки. (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2025. № 2. С. 44–50.
3. Вовчук Л. А., Тригуб П. М. Історія міжнародних відносин (1789-1945 рр.) : метод. рек. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. 112 с.
4. Год Б. В. Методика викладання всесвітньої історії у вищій школі : навч.-метод. комплекс для магістрантів історичного факультету. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2015. 110 с.
5. Історія міжнародних відносин : підручник. Дніпро : ДДУВС, 2020. 228 с.
6. Маринченко Г.М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти : навч.-метод. посіб. Миколаїв : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 292 с.
7. Ніколаєнко О. О. Методика викладання історії та громадянської освіти в профільній школі : метод. рек. для здобувачів другого (магістер.) рівня вищ. освіти спец. 014.03 Середня освіта (Історія) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2024. 67 с.
8. П'ятничук Т. І. Доктринальні підґрунтя зовнішньої політики США в період «позолоченої епохи». *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Історичні науки*. 2019. № 8. С. 139–152.
9. Павленко В., Скрипник В. Особливості американського ізоляціонізму 1930-х – початку 1940-х рр. *Американська історія і політика*. 2023. № 16. С. 100–108.
10. Степанков В. С., Опрія І. А. Методика викладання історичних дисциплін в закладах вищої освіти : навч.-метод. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія. Кам'янець-Подільський, 2024. 90 с.

References

1. Asaturov, S. K. (2021). *Metodychni rekomendatsii z dystsypliny «Vstup do spetsialnosti Mizhnarodni vidnosyny»* [Methodological recommendations for the discipline "Introduction to the specialty International Relations"]. Kyiv: Red.-vyd. viddil NUBiP Ukrainy [in Ukrainian].
2. Boiko, O. D. (2025). *Metodyka vykladannia istorii u vyshchii shkoli: spetsyfika ta osoblyvosti* [Methodology of teaching history in higher education: specifics and features]. *Naukovi zapysky. Psykholoho-pedahohichni nauky. (Nizhynskyyi derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholia)* [Scientific notes. Psychological and pedagogical sciences. (Nizhyn State University named after Mykola Gogol)], 2, 44-50 [in Ukrainian].
3. Vovchuk, L. A., & Tryhub, P. M. (2025). *Istoriia mizhnarodnykh vidnosyn (1789-1945 rr.)* [History of International Relations (1789-1945)]: metod. rek. Mikołaiiv: Vyd-vo ChNU im. Petra Mohyly [in Ukrainian].
4. Hod, B. V. (2015). *Metodyka vykladannia vsesvitnoi istorii u vyshchii shkoli* [Methodology of teaching world history in higher education]: navch.-metod. kompleks dlia mahistrantiv istorychnoho fakultetu. Poltava: PNPu imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
5. *Istoriia mizhnarodnykh vidnosyn* [History of international relations]: pidruchnyk. Dnipro: DDUVS [in Ukrainian].
6. Marynchenko, H. M. (2021). *Metodyka vykladannia istorii u zakladi vyshchoi osvity* [Methodology of teaching history in a higher education institution]: navch.-metod. posib. Mikołaiiv: OLDI-PLUS [in Ukrainian].
7. Nikolaienko, O. O. (2024). *Metodyka vykladannia istorii ta hromadianskoi osvity v profilii shkoli* [Methodology of teaching history and civics in a specialized school]: metod. rek. dlia zdobuvachiv druhooho (mahister.) rivnia vyshch. osvity spets. 014.03 Serednia osvita (Istoriia). Kharkiv. nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody. Kharkiv: KhNPU im. H. S. Skovorody [in Ukrainian].
8. Piatnychuk, T. I. (2019). *Doktrynalni pidgruntia zovnishnoi polityky SShA v period «pozolochenoj epokhy»* [Doctrinal foundations of US foreign policy during the "Gilded Age"]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. Istorychni nauky* [Bulletin of Taras Shevchenko National University of Lviv. Historical Sciences], 8, 139-152 [in Ukrainian].
9. Pavlenko, V., & Skrypnik, V. (2023). *Osoblyvosti amerykanskooho izoliatsionizmu 1930-kh – pochatku 1940-kh rr.* [Features of American isolationism of the 1930s and early 1940s.]. *Amerykanska istoriia i polityka* [American history and politics], 16, 100-108 [in Ukrainian].
10. Stepankov, V. S., & Oprya, I. A. (2024). *Metodyka vykladannia istorychnykh dystsyplin v zakladakh vyshchoi osvity* [Methods of teaching historical subjects in higher education institutions]: navch.-metod. posib. dlia zdobuvachiv druhooho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 032 Istoriia ta arkeoholiiia. Kam'ianets-Podil'skyi [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції авторського матеріалу: 07.05.2026